

25.06.2024

Dnro 414/03.04.04.04.23/2022

Asia Valitus ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain yhteiskäsittelyn piiriin kuuluvassa lupa-asiassa

Muutoksenhakija Loviisan kulttuuri- ja ympäristöliike ry

Luvan hakija Peab Industri Oy

Päätös, josta valitetaan

Loviisan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta 11.2.2022
(3.2.2022 § 7)

Rakennus- ja ympäristölautakunta on myöntänyt Peab Industri Oy:lle ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisen ympäristöluvan sekä maa-aineslain 4 §:n mukaisen maa-ainesluvan kallion louhintaa, kiven murskausta sekä louheen ja murskeen varastointia varten kiinteistöllä 434-451-1-115 Malmgårdissa Loviisan kaupungissa.

Päätös korvaa Kallio-Malmgårdin tilan alueelle aiemmin myönnettyt maa-ainesluvut ja ympäristöluvan. Toiminnassa on noudatettava lupahakemuksen ja lisäselvitysten ohjeita ja toimintatapoja sekä päätökseen sisältyviä lupamääräyksiä.

Lupaan sisältyy ympäristönsuojelulain 68 §:n mukainen lupa johtaa jätevettä toisen maalla olevaan ojaan. Toisen maalla olevaan ojaan vettä johtavan on osaltaan vastattava jätevettä vastaanottavan ojan kunnossapidosta.

Lisäksi on myönnetty lupa ympäristönsuojelulain 199 §:n mukaisesti toiminnan aloittamiseen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Toiminnanharjoittajan on asetettava 10 000 euron suuruinen hyväksyttävä vakuus toiminnan aloittamiseksi mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Päätös sisältää lupamääräykset 1–26, joista lupamääräykset 4–15 ja 20–22 sekä 24–25 kuuluvat seuraavasti:

4. Kiviainesten ottoalueen pinta-ala on 25,3 ha ja kokonaisottomäärä 3 590 000 ktrm³. Vuosittain ottomäärä keskimäärin 146 000–180 000 ktrm³ eli noin 400 000–500 000 tonnia. Lupa on voimassa 31.3.2042 asti.

5. Laitoksen toiminta-ajat arkipäivisin (ma–pe):

murskaus klo 7.00–21.00

poraaminen klo 7.00–21.00

rikotus klo 8.00–18.00

räjäytykset klo 8.00–18.00

kuormaus ja kuljetukset klo 6.00–22.00

kuormaus ja kuljetus tilapäisesti lauantaisin klo 7–18

6. Maa-ainesten otto saa ulottua alimmillaan tasoon $N_{2000} + 24,5$ m ja louhinta tulee tehdä ottosuunnitelman mukaisesti. Ylimmän pohjavedenpinnan tasoon tulee jäädä vähintään 2 metrin suojakerros.

7. Pintamaita on poistettava alueelta mahdollisimman vähän kerrallaan sitä mukaa, kun ottamistoiminta etenee. Pintamaita voidaan varastoida alueella ja ne on hyödynnettävä alueen jälkihoidossa. Jo ottamistoiminnan aikana tulee pintamaita mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vaiheittaisessa maisemoinnissa.

8. Ottamistoiminta tulee järjestää niin, että alueen ympärillä säilyy ottamissuunnitelmaan merkitty suojametsä. Metsää tulee hoitaa siten, että suojaavaa puustoa on riittävästi ja mikäli sieltä kaatuu puita, niiden tilalle pitää istuttaa uusia taimia.

9. Ottamissuunnitelmaan kuuluva kivituhkakasa tulee madaltaa sellaiseen tasoon, ettei se näy maisemassa, neljän vuoden kuluessa tämän luvan voimaantulosta. Madaltamisessa tulee huomioida ELY-keskuksen lausunnossa mainittavat seikat. Alueelle tulee istuttaa puun taimia. Puiden istutuksesta tulee esittää erillinen suunnitelma ympäristönsuojelutarkastajalle. Istutus tulee tehdä viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän luvan tultua lainvoimaiseksi.

10. Asiattomien pääsy alueelle tulee estää lukittavalla puomilla tai vastaavalla esteellä.

Ottoalue on pidettävä siistinä. Alueesta ei saa muodostua sinne kelpaamattomien tai sinne kuulumattomien jätteiden varastoaluetta. Jätteiden poltto tai hautaaminen on alueella kielletty.

11. Polttoaineiden ja muiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen on estettävä.

Tukitoiminta-alueiden maarakenteet on tiivistettävä siten, että polttoaineiden ja muiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen on estetty. Poltto- ja voiteluaineiden ja kemikaalien varastointi- ja käsittelyalueiden on oltava nesteitä läpäisemättömiä ja reunoiltaan korotettuja.

Polttoainesäiliöiden on oltava kaksoisvaippasäiliöitä tai kiinteästi valuma-altaallisia säiliöitä ja niiden on kestävä mekaanista ja kemiallista rasitusta. Säiliöt on varustettava ylitäytönestimillä ja tankkauslaitteistot lukittavilla sulkuventtiileillä.

Pohjavesialueella ei saa säilyttää polttoaineita, öljyä eikä muita pohjavettä pilaavia aineita. Tällaisia aineita ei saa käyttää siten, että pohjaveden pilaantuminen on mahdollista. Pohjavesialueella ei saa säilyttää, huoltaa tai tankata työkoneita ja kuljetuskalustoa.

12. Toiminta-alueen hulevedet (jätevedet) on johdettava hakemuksessa ja lisäselvityksessä esitettyjen saostusaltaiden/viivytysrakenteiden kautta pois alueelta vastaanottavaan ojastoon. Ojien kunnossapidosta on sovittava yhteisesti niiden haltijoiden kanssa.

Altaiden rakenteesta ja rakentamisen aikataulusta tulee esittää tarkempi suunnitelma 1.4.2023 mennessä.

Altaaseen kertynyttä vettä on pyrittävä käyttämään prosessissa ja pölyntorjunnassa, kuten kuormien, varastokasojen ja teiden kastelussa. Selkeytsaltaaseen kerääntynyt liete on poistettava säännöllisesti ja toimitettava sijoitettavaksi tai hyödynnettäväksi asianmukaiseen paikkaan pohjavesialueen ulkopuolelle.

13. Liikennealueita on hoidettava siten, että pölyn leviäminen louhosalueen ulkopuolelle voidaan estää. Pölyntorjunnassa ei saa käyttää suolaa eikä muitakaan kemikaaleja.

14. Pölyämistä on ehkäistävä kastelemalla, koteloidmalla tai käyttämällä muuta pölyn torjumisen kannalta soveltuvaa käyttökelpoista tekniikkaa.

Murskaamon pölynpoistojärjestelmät on pidettävä hyvässä kunnossa ja niiden kunto on tarkistettava toiminta-aikana päivittäin. Pölynpoistojärjestelmän rikkoutuessa tai jonkin muun päästöjä olennaisesti lisäävän häiriön sattuessa on laitoksen päästöjä aiheuttava toiminta keskeytettävä, kunnes järjestelmä on korjattu tai häiriö poistettu. Samoin toiminta on keskeytettävä tilanteissa, joissa pölynpoistojärjestelmää ei voida käyttää normaalilla teholla.

Murskaamo on sijoitettava mahdollisimman matalalle tasolle siten, että kaivualueen seinämät ja murskevarastokasat estävät melun ja pölyn leviämistä lähimpään asutukseen nähden.

15. Kiviainesten murskauksesta, liikenne mukaan lukien, aiheutuva melu ei saa ylittää lähimmissä häiriöille alttiissa kohteissa päivällä klo 7.00–22.00 ekvivalenttimelutasoa 55 dB (L_{Aeq}) eikä lähimmissä loma-asumiseen käytettävissä kohteissa ekvivalenttimelutasoa 45 dB (L_{Aeq}).

20. Pohja- ja pintavesien tarkkailu tulee toteuttaa Envimetria Oy:n 8.7.2021 tekemän tarkkailuohjelman mukaisesti. Tarkkailuohjelma on yhteinen Sora-Malmgårdin soranottoalueen kanssa.

Pohjavedenpinnankorkeus mitataan neljä kertaa vuodessa.

Laaduntarkkailua tehdään pohjavedestä kerran vuodessa keväällä. Näytteistä tehdään seuraavat analyysit:

aistinvarainen arviointi
 koliformiset bakteerit
 E.coli
 Kloridi
 KmnO_4 -luku
 nitraatti
 nitriitti
 ammonium
 lämpötila
 mangaani
 pH-luku
 rauta
 sameus
 sulfaatti
 sähkönjohtavuus
 väriluku
 mineraaliöljyt $\text{C}_{10}\text{--C}_{40}$

Kallioalueelta johdettavia pintavesiä tarkkaillaan suunnitelman mukaisesti 2 kertaa vuodessa.

Näytteestä määritetään:

KmnO_4 -luku
 nitraatti
 nitriitti
 ammonium
 pH-luku
 sameus
 sähkönjohtavuus
 mineraaliöljyt $\text{C}_{10}\text{--C}_{40}$ tarvittaessa, mikäli ojavedessä on havaittavissa kalvo
 haju
 väri

Tarkkailutulokset tulee toimittaa vuosittain helmikuun loppuun mennessä Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä Uudenmaan ELY-keskukselle.

21. Toiminnan melutaso on mitattava ulkopuolisen asiantuntijan toimesta kahden vuoden kuluttua lupapäätöksen voimaantulosta. Tämän jälkeen melua tulee mitata viiden vuoden välein toiminnan ollessa täydessä käynnissä. Edellä mainitun lisäksi melua on mitattava tarvittaessa, mikäli valvontaviranomainen katsoo sen tarpeelliseksi esimerkiksi viranomaiselle tulleiden haittailmoitusten perusteella. Mittaus tulee tehdä melumittaussuunnitelman mukaisesti.

Toiminnanharjoittajan tulee esittää asiantuntijan laatima melumittaussuunnitelma ympäristönsuojeluviranomaiselle ennen mittauksen suorittamista. Mittauksen tulokset ja niiden pohjalta laadittu raportti on toimitettava 30 päivän kuluessa ympäristönsuojelutarkastajalle. Mittaustulosten perusteella päätetään, miten melun seuranta alueella on tarpeen jatkaa.

22. Toiminnan vaikutuksia ilman pölypitoisuuteen tulee mitata tarvittaessa.

24. Ottamisalue on luvan voimassaoloaikana muotoiltava ja maisemoitava kokonaisuudessaan.

Ottotoiminta on toteutettava vaiheittain siten, että pintamaata omaavaa metsämaata avataan ja kaivetut kohdat maisemoidaan osa-alueittain ottamisen etenemisen mukaan. Alueen pintamaat on mahdollisuuksien mukaan käytettävä jo otetun alueen viimeistelyyn.

Luiskat on muotoiltava kaltevuuteen 1:3 tai loivemmaksi. Alue tulee sopeuttaa korkeussuhteiltaan ympäröivään maastoon.

25. Toiminnanharjoittajan tulee viimeistään 24 kk ennen toiminnan lopettamista esittää yksityiskohtainen suunnitelma maisemointiin, vesiensuojeluun, maaperänsuojeluun ja jätehuoltoon kuuluvista toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Loviisan kulttuuri- ja ympäristöliike ry on vaatinut, että rakennus- ja ympäristölautakunnan päätös kumotaan.

Yhdistys on vaatinut jo aiemman, vuoteen 2025 voimassa olevan luvan ehtojen kiristämistä niin, että kalliolouhinta loppuu mahdollisimman pian.

Vaatimuksen tueksi on esitetty, että ottoalueen laajennus kasvattaa louhimon kokoa kaksinkertaiseksi. Suunnitelmaan kuuluu koko kallionlaen murskaaminen, metsineen. Näin suuri laajennus louhimoalueessa merkitsee visuaalisesti merkittävää kulttuurihistoriallista ja maisemallista vauriota, joka ei ole ennallistettavissa. Lupa sallii itäisen Uudenmaan arvokkaimman kartanomaiseman ja historiallisen kerrostuman tuhoamisen. Vaikutukset maisemaan ja luonnonympäristöön ovat maa-aineslain 3 §:n vastaisia. Valituksenalaisen päätöksen mukaisesti toimien arvokkaan kulttuurimaiseman sijaan tulisi 20 vuotta kestävä louhostyömaa, jonka lopputulemana arvomaisema olisi tuhoutunut. Merkittävä ja laaja luontoalue biotooppeineen on jo menetetty ja hävittäminen laajenisi edelleen. Ottoalueiden laajuus ja laatu huomioon ottaen luontokato olisi täydellinen lähes 30 hehtaarin metsäalueilla eikä sen vähättely ole enää 2020-luvulla hyväksyttävää.

Luvan mukainen ottamisalue sijoittuu myös tärkeille pohjaveden muodostumisalueille. Lähialueella toimii vesiosuuskunta, ja siellä on myös yksityisiä kaivoja. Malmgårdin Panimolla ja Linnalla on yhteinen kaivo.

Vaikutukset pohjaveteen kohdistuvat alueella useisiin osallisiin ja sen lisäksi louhinnan edetessä yhteiskunnan käytössä oleva hyvälaatuinen ja antoisuudeltaan runsas Orrmossmalmenin pohjavesivaranto vaarantuu. Tästä pohjavesilähteestä on peräisin yli puolet Loviisan Vesiliikelaitoksen kuntalaisille toimittamasta talousvedestä.

Yhteiskunnan kannalta käyttökelpoisten ja tärkeiden pohjavesivarantojen suojeleminen on nyt erityisen tärkeää, kun elämme ilmastonmuutoksen aikaa ja joudumme Suomessakin varautumaan sään ääri-ilmiöihin, kuiviin kausiin ja ylettömiin sateisiin. Tämä muutos- ja uhkatekijä on lupapäättöstä tehtäessä jätetty kokonaan huomiotta, vaikka lupa yltää vuoteen 2042. Vaikutukset pohjaveteen ovat ympäristönsuojelulain mukaisen pohjaveden pilaamiskiellon vastaisia.

Toiminta on myös vesilain vastaisia. Pintavesien tila heikkenee maa-ainesten ottoalueen täydellisen luontokadon vuoksi. Kun vettä pidättävät puut, kasvit ja kasvukerrokset poistetaan, hulevesimäärät kasvavat ja tuhoalueen pienten purojen kyky kanavoida vedet eteenpäin on koetuksella. Räjähdyksinejäämiä on havaittu jo nykyisestä toiminnasta. Koekalastuksissa alueen virtavesistä on löytynyt monipuolista kalastoa, jopa luontaisesti lisääntyneitä taimenen poikasia. Tämä nostaa näiden purovesien arvoa. Kalat menetettäisiin ja purot vaarantuisivat olennaisesti ottamistoiminnan myötä.

Räjäytystoiminta siirtyisi tällä luvalla lähemmäs asutusta ja Kartanolinnaa. Rakennusvaurioiden todennäköisyys historiallisessa Kartanolinnassa kasvaisi. Räjäytykset ja louhinnan melu eivät lisää viihtyvyyttä. Hienojakoisen kivipölyn kulkeutuminen tuulen mukana on väistämätöntä. Kaikki nämä yhdessä heikentävät asumis- ja matkailumiljöön viihtyisyyttä ja terveellisyttä. Kartanolinna ja Malmgårdin Panimo toimivat myös historia- ja maaseutumatkailukohteina.

Naapuruussuhdelainkin nojalla terveys, turvallisuus ja viihtyvyys on asetettava etusijalle. Asukkaat ja maanviljelijät ovat olleet tällä alueella ensin. Alueen luomuviljelyyn erikoistunut maatalous tarvitsee puhtaan ympäristön.

Raskas maa-ainesliikenne on tielle ja sen käyttäjille riski. Malmgårdin alueella tie 167 kulkee yhden Suomen komeimpiin kuuluvan tammikujan ja vanhan kaarikivisillan kautta. Ne ovat tärkeitä yksityiskohtia suojeltavassa maisemassa.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on varannut Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle, Loviisan kaupungille, Loviisan kaupungin terveydensuojeluviranomaiselle ja Uudenmaan liitolle tilaisuuden vastineen antamiseen valituksesta sekä luvan hakijalle tilaisuuden antaa vastine valituksen sekä asiassa annetun lausunnon ja vastineiden johdosta.

Loviisan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on antanut asiassa lausunnon.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on ilmoittanut, että se ei anna vastinetta asiassa.

Uudenmaan liitto on antanut vastineen. Lupamääräyksissä on otettu asianmukaisesti huomioon se, mitä liitto arvokkaita maisema-alueita ja pohjavesialueita koskien edellytti lupahakemusta koskevassa lausunnossaan.

Porvoon kaupungin ympäristöterveysjaosto on antanut vastineen.

Peab Industri Oy on todennut vastineessaan, että kiinteistölle on jo aiemmin myönnetty maa-ainesluvat yhteensä 17 hehtaarin ottamisalueelle. Yhteislupa kasvatti ottamisalueen kokoa 8,3 hehtaarilla, eikä tehnyt sitä kaksinkertaiseksi, kuten valituksessa on väitetty. Ottamisalue näkyy Myrskyläntietä etelään kuljettaessa. Myrskyläntien ottamisalueen länsipuolinen alue ei kuulu maisemaltaan arvokkaimpaan alueeseen. Lisäksi kyseisestä suunnasta näkyy lähinnä kivituhkakasa, joka ei ole pysyvä. Tuhkakasan madaltaminen on aloitettu jo vuonna 2022. Madaltamista jatketaan, kun ottamisalue laajenee ja tuhkaa voidaan käyttää muun muassa luiskarakenteisiin. Malmgårdin kartanolta katsottuna metsäinen selänne mataloituu mutta rajaa edelleen maisemaa. Suojapuustoa on ottamisalueen kaikilla laidoilla yhtiön hallinnoimilla kiinteistöillä. Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat 500–600 metrin etäisyydellä suunnitelma-alueen reunasta etelään. Nykyiseltä murskauslaitokselta on matkaa lähimpiin asuinrakennuksiin noin 1 200–1 400 metriä. Toiminnan edetessä murskauslaitosta tullaan siirtämään, jolloin sen etäisyys lähimpiin asuinrakennuksiin on 1 100–1 300 metriä. Lupapäätöksen mukainen toiminta täyttää Muraus-asetuksen vaatimukset. Liikennemäärät eivät tule kasvamaan nykyisestä.

Loviisan kulttuuri- ja ympäristöliike ry on ilmoittanut, että se ei anna vastaselitystä asiassa.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu: 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista; 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista; 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Saman pykälän 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

Maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua; 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan ympäristönsuojelulaissa tarkoitetaan ympäristön pilaantumisella sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa a) terveyshaittaa, b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille, c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista, d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä, f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1–5 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden

vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista, 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä, 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä, 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, 5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista ja 6) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan kivenlouhimo, muu kivenlouhinta ja kivenmurskaamo on sijoitettava siten, että melua tai pölyä aiheuttavan toiminnon etäisyys asumiseen tai loma-asumiseen käytettävään rakennukseen tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tai muuhun häiriölle alttiiseen kohteeseen on vähintään 300 metriä.

Saman asetuksen 7 §:n mukaan toiminnasta syntyvä melu ei saa häiriöille alttiissa kohteissa ylittää melutason ohjearvoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä säädettyjä ulkomelun ohjearvoja.

Melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen 2 §:n 1 momentin mukaan asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (L_{Aeq}) päiväohjearvoa (klo 7–22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22–7) 50 dB.

Asiassa saatu selvitys

Hakemuksen mukaisella toiminnalla on tarkoitus jatkaa ja laajentaa maa-ainesten ottotoimintaa Loviisan kaupungin Malmgårdin kylässä kiinteistöllä 434-451-1-115. Kiinteistöllä harjoitetaan kallion louhintaa, kiven murskausta

sekä louheen ja murskeen varastointia. Ottamisalueen kokonaispinta-ala on 25,3 hehtaaria, josta noin 17 hehtaarin alueella on aikaisempien lupien perusteella hyödynnetty maa-aineksia. Suunnitelma-alueen pinta-ala on 37,7 hehtaaria. Laajennuksen myötä louhintaa jatketaan ottamisalueen eteläosassa.

Vuositasolla murskausmäärät vaihtelevat kysynnän mukaan. Lupamääräyksen 4 mukaan kokonaisottomäärä on 3 590 000 ktrm³ ja vuosittainen ottomäärä keskimäärin 146 000–180 000 ktrm³ eli noin 400 000–500 000 tonnia. Louhintaa ja murskausta tehdään alueella vaihdellen 3–10 kuukautta vuodessa kysynnän mukaan. Murskauslaitoksen toimintaan tarvittava sähkö saadaan alueella olevasta sähköliittymästä.

Ottamisalueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa. Uudenmaan maakuntakaavojen yhdistelmässä (2017) osa Kallio-Malmgårdin alueesta kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen ja hankealue sivuaa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä Malmgårdin kartano (RKY 2009). Maakuntavaltuuston hyväksymässä Uusimaa-kaavassa 2050 alueelle on osoitettu ”maa-aineshuollon kehittämisalue” -merkintä. Merkinnän kuvauksen mukaan kohdemerkinnällä osoitetaan kaavassa laajat maa-aineshuollon kehittämisalueet. Alueita osoitetaan maa-aineshuoltoa ja sitä tukevia toimintoja varten. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa tarkempien selvitysten perusteella maa-ainesten ottoa, käsittelyä ja varastointia, puhtaiden ylijäämämaiden loppusijoittamista tai kiertotalouteen liittyvää toimintaa.

Itä-Uudenmaan alueen valtakunnallista maisemamaakuntajakoa tarkentavassa maisematyypijaossa hankealue sijoittuu Koskenkylänjokilaakson alueelle. Koskenkylänjokilaakson maisemakuvaa ja hankealueen itäpuolista aluetta leimaavat Litorinanmerestä kohonneilla savikoilla sijaitsevat laajat viljelyaukeat sekä varhainen asutus. Kallio-Malmgårdin hankealue on asumaton ja jokilaaksoa reunustavaa korkeampaa moreeni- ja kalliomaata. Kallio-Malmgård sijoittuu sen läntisintä osaa lukuun ottamatta Pernajanlahden ympäristön ja Koskenkylänjokilaakson arvokkaalle maisema-alueelle. Malmgårdin kartano sivuaa Kallio-Malmgårdia. Malmgårdin kartanon pihapiiriin rakennuksineen kertyy hankealueesta matkaa noin 800 metriä. Nykyinen ottotoiminta on vaikuttanut maisemaan ja on nähtävissä Myrskyläntieltä liikuttaessa hankealueen pohjoispuolelta. Toiminta on paikoitellen nähtävissä Myrskyläntien osuudelta, joka sijoittuu Kallio-Malmgårdin länsipuolelle. Kallio-Malmgårdin nykyinen ottotoiminta ei sijaitse RKY-rajauksen mukaisella kartanoalueella, mutta ottotoiminnasta aiheutuu kaukomaisemavaikutuksia. Saavuttaessa kaakon suunnalta kartanoalueelle Kallio-Malmgårdin tuhkan läjitysalue näkyy osin avoimen viljelyalueen taustalla viljelyaluetta rajaavalla metsäisellä selännealueella. Tuhkan läjitysalue ja osin ottotoiminta näkyvät Myrskyläntieltä koillisen suuntaan poikkeavalta Rumpilantieltä. Myrskyläntieltä liikuttaessa hankealueen eteläpuolella ottamisalueen ja havainnointipaikan väliin jää metsäinen kallioalue, joka estää näkymien avautumisen. Alueen eteläosaan jätetään suojametsä suunnitelmakarttaan esitetysti. Lisäksi Myrskyläntien suuntaan jätetään noin 30 metrin suojapuusto.

Malmgårdin ympäristössä lähimmät asuinrakennukset sijoittuvat noin 500 metrin etäisyydelle suunnittelualueen reunasta etelään eikä melu tällä etäisyydellä ole impulssimaista. Kiviaineskuljetusten määrän on arvioitu keskimääräisenä vilkkaana toimintapäivänä olevan noin 40 kuljetusta vuorokaudessa. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) yhteydessä toteutetun melumallinnuksen (Envineer Oy 8.3.2019) perusteella toteutusvaihtoehtojen sekä tieliikenteen aiheuttamat melupäästöt eivät ylitä kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen ja melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisia melun raja-arvoja. Lupahakemuksen liitteenä on alueelle laadittu tarkennettu melumallinnus (Promethor Oy 9.10.2020), jossa on huomioitu hankkeen kokonaiskesto ja melun leviäminen hankkeen eri vaiheissa. Mallinnuksen mukaisesti louhinta- ja murskaustoiminnan aiheuttama melu alittaa ympäristön asuin- ja lomarakennuksilla melutason päiväjän raja-arvot toiminnan kaikissa vaiheissa.

Kiviainesten ottamistoiminnasta aiheutuvaa pölyä on mallinnettu YVA-menettelyn yhteydessä (Envineer Oy 28.2.2019). Mallinnuksen perusteella toiminnan vaikutukset lähimpien asuinalueiden ilmanlaatuun ovat pieniä ja suhteellisen lyhytaikaisia, ja kuormitus on vähäistä verrattuna esimerkiksi Kouvolan kaupunkialueen ilmanlaatuun, jota mallinnuksessa on käytetty vertailutasona. Lupahakemuksen liitteenä olevan selvityksen perusteella toiminnasta aiheutuva pöly ei muilla ottamisalueilla tehtyjen mittausten ja tutkimusten perusteella aiheuta haittaa ympäristön peltoviljelyksille.

Lähimmässä häiriintyvässä kohteessa tehtyjen tärinämittausten perusteella räjäytysten ei ole havaittu aiheuttavan tärinää, eikä ole oletettavaa, että sitä aiheutuisi hakemuksen mukaisesta toiminnasta. Räjäytyksistä aiheutuvaa tärinää tarkkaillaan tärinämittarilla Malmgårdin kartanolla.

Kallio-Malmgård sijoittuu pieneltä osin länsireunastaan Orrmossmalmenin (0158554 B) 2-luokan pohjavesialueelle. Koko pohjavesialueen pinta-ala on 2,43 km² ja muodostumisalueen pinta-ala 0,76 km². Malmgårdin kartanon ja Stormossenin välisellä alueella sijaitsee kalliokynnys, joka jakaa pohjavesialueen erillisiksi pohjavesialtaiksi. Kalliokynnykseltä pohjavesi virtaa kaakkoon ja luoteeseen. Myös alueen pohjoisosassa on kalliopinnan rajaamia pienempiä pohjavesialtaita.

Pohjavettä ei käytetä tällä hetkellä yhdyskunnan vedenhankintaan. Loviisan vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaan Malmgårdin kartano ja kiviainesalueelta yli kilometrin etäisyydellä itään ja kaakkoon sijaitsevat kiinteistöt ovat vesihuollon piirissä. Idässä ja kaakossa sijaitsevilla kiinteistöillä on kuitenkin myös omia kaivoja ja Malmgårdin kartano käyttää vedenottoon myös kartanon alueella sijaitsevaa lähdekaivoa. Ainakin hankealueesta noin 500 metrin etäisyydellä olevan kolmen asuin- ja lomarakennuksen vedenhankinta on oman kaivon varassa. Räjähdeaineista johtuva nitraattitypen kulkeutuminen pohjaveteen on mahdollista, mutta se ei arviointien perusteella vaikuta talousveteen. Hankealueen eteläpuoliset kaivot ja Malmgårdin kartanon kaivo ovat hankealueeseen nähden kalliokynnyksen toisella puolella.

ilman hydraulista yhteyttä. Hankealueen itä- ja kaakkoispuolella olevat kaivot sijaitsevat niin etäällä, että hydraulinen yhteys hankealueelle ei ole mahdollinen.

Suurin osa Kallio-Malmgårdin ottamisalueen valumavesistä kulkeutuu ottamisalueen itälaidan ojastoon ja siitä edelleen ottamisalueen kaakkoispuolella kulkevaan Marsbäckenin puroon. Marsbäckeniin päätyy nykytilassa yli 80 % alueen pintavalunnasta. Vesien purkaminen tapahtuu alueelle vuonna 2019 toteutettujen selkeytysaltaiden/viivytysrakenteen kautta. Marsbäcken-puron ja hankealueen välinen etäisyys on lyhimmillään noin 350 metriä. Marsbäcken-puron valuma-alue on laajuudeltaan 1 385 ha ja se kerää vetensä Malmgårdin tilan koillispuoliselta laajalta peltoaukealta ja sitä ympäröiviltä metsä- ja suoalueilta. Puro laskee Koskenkylänjokeen noin kilometrin alavirtaan Kuuskoskesta. Kallio-Malmgårdin alue on noin 2,5 % ojan valuma-alueesta.

Osa tilan Kallio-Malmgård vesistä kulkeutuu nykytilanteessa hankealueelta myös Stormossen-nimisen suon kautta etelään ja edelleen Koskenkylänjokeen. Ottamisalueen laajentamisen vuoksi Kallio-Malmgårdin pintavesien valuma-alue muuttuu osittain. Ottamisalueen laajennuksen seurauksena alueen lounaisosasta pintavedet kulkeutuvat lounaan sijaan itään kohti Marsbäckenia. Virtauksen muutos on vuositasolla arvioituna noin 0,7 l/s, joka on noin 13 % Stormossenille päätyvästä virtaamasta. Muutoksella ei ole YVA-menettelyn yhteydessä arvioitu olevan merkittäviä vaikutuksia Stormossenin alueen vesitaseeseen eikä ottamisalueen itäpuolen uomiin tai Marsbäckenin puroon.

Koskenkylänjoen alaosan ekologinen tila on nykyisellään tyydyttävä. Vuoden 2020 vesinäytteiden perusteella Marsbäckenin purossa veden sameus, kiintoainepitoisuus ja nitraattipitoisuus ovat olleet koholla. Ottamisalueen hulevesien perusteella on todettu, että kohonnut sameus ja kiintoainepitoisuus eivät johdu ottamisalueen toiminnasta. Louhosvedet kuitenkin todennäköisesti lisäävät veden nitraattipitoisuutta.

Selvitysalueen luontotyytit ja lajisto ovat selvityksen perusteella tavanomaisia. Alueilta ei havaittu luonnonsuojelulain tai vesilain mukaisia arvokkaita pienvesiä. Osa Kallio-Malmgårdin kohteista lukeutuu metsälain 10 §:n tarkoittamaksi kalliometsäksi ja METSO-kriteerit täyttäväksi kohteeksi. Kalastus selvityksen perusteella Marsbäckenillä vaikuttaa olevan merkitystä erityisesti kevätkutuisten kalojen lisääntymisalueena. Myös lähialueiden taimenet voivat hakeutua puroon. Puron pienimuotoisilta virta-alueilta kuitenkin puuttuvat lisääntymisen kannalta välttämättömät sorapohjat, minkä vuoksi Marsbäcken ei kovin hyvin sovellu taimenen lisääntymisalueeksi. Selvityksen perusteella toiminta ei aiheuta riskiä puroon kuivumisesta tai vaikuta sen valuma-alueeseen kuin korkeintaan vähäisesti valumaa lisäten.

Hankealueen läheisyydessä ei ole Natura-alueita tai luonnonsuojelualueita.

*Oikeudellinen arviointi ja johtopäätös***Maisema**

Hallinto-oikeus katsoo, että toiminnan laajentamisesta ei aiheudu maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamaa kauniin maisemakuvan turmeltumista, kun otetaan huomioon laajennuksen koko ja maisemahaitan ehkäisemiseksi annetut lupamääräykset 8 ja 9, jotka edellyttävät muun muassa suojametsän säilyttämistä sekä kivituhkakasan madaltamista.

Melu, pöly ja tärinä

Lupahakemukseen liitetyn meluselvityksen mukaan Muraus-asetuksen tarkoittamat raja-arvot ovat saavutettavissa kaikissa hankkeen vaiheissa. Pölymallinnus on tehty YVA-selostuksen yhteydessä. Lisäksi on arvioitu pölyvaikutuksia peltoviljelyksille. Lähimmässä häiriintyvässä kohteessa tehtyjen tärinämittausten perusteella räjäytysten ei ole havaittu aiheuttavan tärinää, eikä ole oletettavaa, että sitä aiheutuisi hakemuksen mukaisesta toiminnasta.

Hallinto-oikeus katsoo, että melun ja pölyn osalta annetut lupamääräykset ovat ennalta arvioiden, ympäristönsuojelulain 52 § huomioon ottaen riittävät, kun otetaan lisäksi huomioon, että toiminta-aikoja on rajoitettu.

Pohjavesi

Lupapäätökseen sisältyy pohjaveden pilaantumisen ja muuttamisen ehkäisyä sekä tarkkailua koskevia määräyksiä. Lupamääräyksissä 6 ja 7 on määrätty muun muassa syvin ottotaso ja ylimmän pohjavedenpinnan tason suojakerroksen vähimmäispaksuus. Pintamaita tulee poistaa vähän kerrallaan ja pyrkiä oton edetessä vaihemaisemointiin. Lupamääräyksissä 10 ja 11 määrätään muun muassa alueen siisteydestä, polttoaineiden ja muiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden maaperään ja pohjaveteen pääsyn estämisestä, tukitoiminta-alueen maarakenteiden tiivistämisestä sekä muista pohjaveden suojauskeinoista. Pohjavesialueella ei saa säilyttää polttoaineita, öljyä eikä muita pohjavettä pilaavia aineita. Pohjavesialueella ei saa säilyttää, huoltaa tai tankata työkoneita ja kuljetuskalustoa. Lupamääräyksen 20 mukaan pohjavedenpinnankorkeus mitataan neljä kertaa vuodessa ja laaduntarkkailua tehdään pohjavedestä kerran vuodessa.

Pohjaveden yläpuolisen kuivan irtomaakerroksen paksuus on alueella yleisesti yli 15 metriä ja lupamääräyksessä on vaatimus suojakerroksen vähimmäispaksuudesta 2 metriä. Pohjaveden pinnankorkeutta ja laatua on nykyisen ottotoiminnan vuoksi tarkkailtu ympäristöviranomaisen hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti vuodesta 2012. Kaikkiaan alueen pohjaveden tarkkailua on toteutettu vuodesta 2005 saakka. Tarkkailussa ei ole havaittu merkittäviä muutoksia. Lisäksi ottotoiminta laajenee pääasiassa pohjavesialueesta pois päin.

Hallinto-oikeus katsoo, että lupamääräykset pohjaveden osalta ovat ennalta arvioiden riittävät suojaamaan pohjavettä pilaantumisen vaaralta.

Pintavedet

Lupapäätöksessä on annettu pintavesien johtamiseen ja tarkkailuun liittyvät lupamääräykset 12 ja 20. Pintavedet johdetaan saostusaltaiden ja viivytyksrakenteiden kautta. Kallioalueelta johdettavia pintavesiä tarkkaillaan suunnitelman mukaisesti kaksi kertaa vuodessa. Asiassa saadun selvityksen perusteella ja lupamääräykset huomioon ottaen pintavesien laadussa tai määrässä ei ole odotettavissa sellaisia muutoksia, joilla olisi vaikutusta puroihin tai kaloihin.

Tieliikenne

Ympäristölupaharkintaan ei lähtökohtaisesti kuulu liikenteen yleisten ympäristöhaittojen huomioon ottaminen alueella, joka on osoitettu yleiseen liikenteeseen. Nyt kysymyksessä olevassa lupaharkinnassa ei arvioida liikenneturvallisuuden liittyviä kysymyksiä. Vuosittaiset tuotantomäärät pysyvät samoina kuin nyt, eikä toiminnasta johtuva liikenteen määrä siksi muutu.

Johtopäätös

Edellä olevista syistä hallinto-oikeus katsoo, että toiminnan laajennuksesta ei aiheudu aikaisempaan toimintaan verrattuna sellaisia ympäristövaikutuksia, että lupien myöntämisen edellytykset eivät täytyisi, ja annetut lupamääräykset ovat riittäviä haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Näin ollen lupapäätöksen muuttamiseen tai kumoamiseen valituksen johdosta ei ole aihetta.

Selvyyden vuoksi hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että lupahakemuksessa ei ole ollut kyse voimassa olevien lainvoimaisten lupien muuttamisesta eikä hallinto-oikeus voi ensi asteena käsitellä niihin liittyviä vaatimuksia.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Loviisan kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **1.8.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Janika Gummerus ja Päivi Kentala sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Saara Juopperi.

Esittelijä Mia Koski-Träskvik

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös ja maksu Loviisan kulttuuri- ja ympäristöliike ry,
oikeudenkäyntimaksu 270 euroa
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Jäljennös maksutta Peab Industri Oy

Loviisan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta

Loviisan kaupungin terveydensuojeluviranomainen /
Porvoon kaupungin ympäristöterveysjaosto

Loviisan kaupunginhallitus

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvarat

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Liikenne ja infrastruktuuri

Uudenmaan liitto

Etelä-Suomen aluehallintovirasto /
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15
Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:	https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/